

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA GENERALĂ

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373

www.procuratura.md / e-mail: proc-gen@procuratura.md

17 martie 2025 nr.4-1d/25-115

la nr.03/2353 din 06.03.2025

Ministerul Justiției

Procuratura Generală a examinat *proiectul de Lege privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin faptele ilicite comise în procesele penale și contravenționale, recepționate.*

În context, apreciind conținutul proiectului de Lege prin prisma principiilor activității de legiferare prevăzute de art.3 din *Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative*, în limita competențelor instituționale, comunicăm că, susținem de principiu proiectul supus avizării, or, intervenim cu următoarele obiecții și propuneri:

1. Considerăm imperios necesar excluderea sintagmei „*sau a unor interese legitime ale persoanei*” din definiția-fapte ilicite, formulată în art. 2 din proiectul de Lege deoarece acțiunile sau inacțiunile subiectului faptelor ilicite urmează să fie suficient de serioase încât să admită periclitatea unor drepturi fundamentale ale persoanelor. În aceeași ordine de idei, opinăm asupra faptului că, sintagma-„*sau a unor interese legitime ale persoanei*” este una ambiguă iar menținerea acesteia în proiectul de lege va oferi posibilitatea abuzului de drept din partea persoanelor care vor utiliza acest temei cu rea credință pentru a revendica prejudiciu material pentru omisiuni procesuale minore și ne semnificative.

Tot la noțiunea-*fapte ilicite* propunem după cuvântul „*indiferent de*” introducerea cuvântului „*forma*” deoarece dacă prejudiciul a fost cauzat printr-o eroare de procedură (*imperfecțiunea legii, lacună legislativă, declararea neconstituționalității unor prevederi normative, ș.a.*), atunci acest prejudiciu nu poate fi cauzat prin fapte (*acțiuni sau inacțiuni*) și nu poate fi invocată careva ilegalitate deoarece la momentul realizării acțiunilor sau inacțiunilor acestea erau încadrate normativ. Într-o altă ordine de idei, abordarea în aspectul (i)legalității unei fapte enunțăm că, orice faptă (*acțiune sau inacțiune*) urmează a fi săvârșită cu vinovăție (*intenție sau imprudență*), or, în cazul lipsei criteriului volitiv (*dorința de survenire a urmărilor sau admiterii într-o formă pasivă a rezultatelor unor acțiuni sau inacțiuni*) nu poate fi invocată ilegalitate unei fapte. De asemenea, menționăm că, ilegalitatea oricărei acțiuni sau inacțiuni trebuie să fie conștientizată sau cel puțin urmările ei prejudiciabile trebuie să fie previzibile pentru făptuitor.

2. Referitor la art. 4 alin. (2) din proiectul de Lege, propunem după sintagma „*inacțiunilor și actelor*” de completat cu cuvântul „*procedurale*”. Propunerea este argumentată prin faptul că, Codul de procedură penală nu operează cu noțiunea de „*act*” și doar în art. 6 pct. 1) din Codul enunțat este explicată semnificația expresiei „*act procedural*” care are următorul înțeles: *document prin care se consemnează orice acțiune procesuală prevăzută de prezentul cod, și anume: ordonanță, proces-verbal, rechizitoriu, încheiere, sentință, decizie, hotărîre etc.*
3. La alin. (3) din art. 4 a proiectului considerăm oportun excluderea conjuncției coordonatoare „și” ca fiind superfluu.
4. Cu referire la art. 5 alin. (1) lit. b) din proiect, considerăm oportun înlocuirea sintagmei „, , conform prevederilor art. 55-59¹ din Codul penal nr. 985/2002” cu sintagma „*penală, în cazurile prevăzute la art. 53 din Codul penal*”. Propunerea evocată rezidă în faptul că, art. 53 din Codul penal conține lista exhaustivă a cazurilor în care persoana poate fi liberată de răspundere penală iar excluderea din proiectul de Lege a cazurilor prevăzute de art. 54 din Codul penal-*liberarea de răspundere penală a minorilor* și art. 60 din Codul penal-*liberarea de răspundere penală a persoanei în legătură cu expirarea prescripției de tragere la răspundere penală*, nu este justificată nici într-un mod. Mai mult ca atât, art. 285 alin. (2) din Codul de procedură penală conține și elementele unei norme de trimitere (*în partea temeiurilor de liberare de răspundere penală*) deoarece face trimitere la prevederile art. 53 din Codul penal în totalitate și nu la fiecare temei de liberare separat iar toate formele de liberare de răspundere penală constituie temei de nereabilitare.
5. Tot la art. 5 alin. (1) din proiectul de Lege propunem instituirea unei noi situații când prejudiciu cauzat prin faptele ilicite nu va fi reparat și anume: *dacă la adoptarea sentinței inculpatului i-a fost redusă pedeapsa drept compensare pentru încălcările admise în cursul urmăririi penale sau judecării cauzei* **care au afectat grav drepturile și libertățile acestuia**. De menționat că, potrivit prevederilor art. 385 alin. (4) din Codul de procedură penală a fost deja instituit un mecanism compensatoriu pentru încălcările admise la etapa urmăririi penale sau celei de judecată a cauzei penale și constatate de instanța de judecată, respectiv aplicarea duală a acestui mecanism o considerăm inoportună.
6. Propunem excluderea lit. c) alin. (3) art. 8 din proiectul de Lege din următoarele considerente: *prim*-sintagma „*din motive întemeiate*” este una ambiguă și interpretativă, or, caracterul acestei clauze nu întrunește condiția clarității și preciziei; *secund*-această categorie de persoane poate fi net avantajată în raport cu categoriile de persoane indicate la lit. a) și b) din același aliniat ceea ce este inechitabil în raport cu aceste categorii de persoane.
7. Cu privire la art. 11 alin. (2) din proiectul de Lege propunem reformularea conținutului acestui articol pe motivul lipsei de precizie și consecutivitate în expunere.

8. La art. 13 alin. (1) din proiectul de Lege, din aceleași argumente indicate în pct. 1 din prezentul aviz propunem excluderea sintagmei-*„indiferent de vinovăția persoanei responsabile în condițiile prezentei legi”* deoarece dacă autorul proiectului urmărește scopul reparării prejudiciului cauzat printr-o eroare de procedură atunci excluderea sintagmei evocate va acorda un caracter mai comprehensiv normei. Mai mult ca atât, din conținutul alin. (1) nu este clar de care atribuții, obligațiuni sau alte aspecte este responsabilă persoana iar dacă totuși este responsabilă, cum aceasta ar putea fi nevinovată dacă prin faptele sale s-a admis încălcarea unor drepturi sau libertăți fundamentale.
9. Propunem excluderea din art. 19 alin. (3) din proiectul de Lege a sintagmei *„și irevocabilă”* pe motiv că, în conformitate cu prevederile art. 120 din Constituția Republicii Moldova, este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești. La același aliniat insistăm asupra excluderii sintagmei *„sau dacă, în cadrul unei proceduri disciplinare, s-a constatat intenția ori neglijența gravă în acțiunile sau inacțiunile subiectului faptei ilicite”* deoarece considerăm că, acțiunile/inacțiunile care au cauzat încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale unei persoane trebuie să fie suficient de serioase/grave și trebuie să depășească pragul unei de gravitate a unei abateri disciplinare. Menționăm că, dreptul la regres pentru recuperarea prejudiciului cauzat prin fapte ilicite urmează a fi aplicat doar pentru acțiunile subiectului faptei ilicite care pot fi calificate drept contravenții sau infracțiuni.

Procurorul General

/semnat/

Ion MUNTEANU